

یادداشت امروز

برجام؛ گذشتن از خطوط قرمز

دکتر فواد ایزدی *

بعد از ۲ سال مذاکره، دولت از «وین» چیزی را برای ملت سووغات آورده که یقیناً بدون تغییرات عمیق، به زبان مملکت تمام خواهد شد.

گزارش کمیسیون ویژه برجام نیز چنین ادعایی را اثبات کرد. متأسفانه دولت یازدهم نه به مصوبات قبلی مجلس شورای اسلامی و قانون جاری کشورمان توجهی کرده و نه به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. ضمن اینکه در ارتباط با پروتکل الحاقی مصوبه صریحی در مجلس شورای اسلامی وجود دارد که هنوز هم برقرار است. در ارتباط با حفظ و صیانت از دستاوردهای هسته‌ای کشورمان نیز مصوبه مشخصی وجود دارد که آخرین مورد آن در تیرماه سال جاری بوده و با اینکه جناب آقای دکتر روحانی قانون مذکور را ابلاغ کرده ولی در عمل آن را اجرائی نکرده‌اند.

اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به صراحت به نقش مجلس در موضوع توافقنامه‌ها و تعهدات بین‌المللی اشاره کرده است که باز هم متأسفانه دولت توجه لازم را به آن نداشته است. همچنین دولت به وظیفه قانونی خود در ارائه «لایحه» برجام به مجلس شورای اسلامی واقعی نگذاشت و به آن هم توجهی نکرد.

با توجه به عملکرد دولت در طول ۲ سال گذشته و بی‌توجهی آن به مصوبات قبلی مجلس شورای اسلامی و همچنین قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بعید است آنها بخواهند متن تخصصی و کارشناسی کمیسیون ویژه برجام که در ابعاد مختلف سیاسی، فنی، حقوقی، امنیتی، نظامی و... تهیه شده را بپذیرند و از آن تمکین کنند. با اینکه دولت یازدهم با شعار قانونمداری بر مسند کار آمد ولی متأسفانه نسبت به اصول قانون اساسی و مصوبات مجلس شورای اسلامی بی‌تفاوت بوده و این موضوع می‌تواند برای آینده کشور و دولت و همچنین دولت‌های آینده جمهوری اسلامی، مضرات فراوانی داشته باشد.

کمیسیون تخصصی بررسی برجام در مجلس شورای اسلامی به خوبی نقاط ضعف توافق برجام را بررسی و آنها را استخراج کرده است. این در حالی است که با سماحت، نظرات دولت نیز مورد پذیرش اعضای این کمیسیون قرار گرفته و تلاش زیادی شده برخوردی منصفانه با برجام صورت گیرد و نگاه‌های خاص دولت نیز در برهه موارد خاکستری برجام که حتی نمی‌توان نگاه مثبت یا منفی به آن داشت، از سوی کمیسیون برجام به سود دولت و تفسیر دولت آمده است.

کمیسیون ویژه بررسی برجام تلاش زیادی کرده تا با حسن‌نیت از ادبیات دولت در گزارش نهایی استفاده کند ضمن اینکه این کمیسیون سعی زیادی کرده در موارد متعدد به نگاه‌های دولت تکیه کند اما متأسفانه توافق برجام دارای مشکلات عدیده و متعددی است که نمی‌توان آنها را پنهان کرد. اگر به گزارش نهایی کمیسیون برجام مراجعه‌ای سطحی داشته باشیم می‌توانیم موارد منفی فراوان و مشهودی را ببینیم که دلیل اصلی آن منفی بودن برجام است ولی در مجموع می‌توان شهادت داد به وضوح در گزارش کمیسیون برجام اکتفا بر رعایت شده است.

متن گزارش کمیسیون برجام کاملاً کارشناسی شده، غیرسیاسی و غیرجنجالی است اما به هر حال «خود برجام» مشکلات جدی دارد و مجلس نیز در یک بازه زمانی نه چندان طولانی باید نظر نهایی خود را نسبت به برجام اعلام کند. در بخش «ب» گزارش نهایی کمیسیون برجام به صراحت درباره تحریم‌ها سخن به میان آمده است که آیا جمهوری اسلامی ایران امکان اجرای برجام و عدم اجرائی قطعنامه را دارد یا خیر؟ البته کمیسیون برجام به صراحت اعلام کرده ایران می‌تواند بخشی از قطعنامه را اجرا کند و هیچ مشکلی برای برجام به وجود نخواهد آمد در حالی که این موضوع از نظر بنده جای نقد دارد. اگر به بند «ن» مقدمه برجام - ترجمه‌شده وزارت امور خارجه - مراجعه کنیم، به وضوح بیان شده جمهوری اسلامی ایران برجام و محدودیت‌های خاص قطعنامه را پذیرفته است. لذا اجرای بخشی از قطعنامه و عدم اجرائی بخش دیگری از آن، رفتار خلاف برجام تلقی شده و احتمال اینکه جمهوری اسلامی را به نقض برجام متهم کنند زیاد است.

مذاکره با آمریکا ممنوع است

دستور تاریخی رهبر انقلاب برای پایان گفت‌وگوها با آمریکا در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی دریایی سپاه پاسداران

به دلیل ضررهای بی‌شماری که دارد و منفعتی که ندارد

بر خلاف تحلیل عده‌ای ساده‌اندیش، حضرت علی (ع) با زبیر و حضرت امام حسین (ع) با عمر بن سعد، مذاکره به معنای امروز یعنی معامله نکردند بلکه هر دوی این بزرگواران به طرف مقابل خود نهیب زدند و آنها را نصیحت به خداترسی کردند

در این مذاکرات، طرف مقابل تلاش داشت از هر فرصتی برای نفوذ استفاده کند و حرکتی بر خلاف منافع ملی کشور انجام دهد، البته مذاکره‌کنندگان ایرانی، حواسشان جمع بود، اما بالاخره آمریکایی‌ها در جاهایی فرصت پیدا کردند

درس رهبری؛ انقلابی‌گری

نگاه

مهدی امام‌قلی: پس از گذشت ۲ هفته از

فاجعه تلخ مناهج بررسی اجامی نحوه برخورد آل‌سعود با جمهوری اسلامی و بویژه مقامات دولتی کشورمان، قیل و بعد از بیانات اخیر رهبر معظم انقلاب و تغییر رفتار عربستان و مرور چند نکته درباره اتخاذ مواضع انقلابی ضروری به نظر می‌رسد.

اول - نحوه برخورد آل‌سعود با جمهوری اسلامی (قبل از بیانات اخیر رهبری)

- مقامات عربستانی و رسانه‌های ائتلاف غربی - عربی در روزهای اولیه پس از حادثه مناسبتی کردند با فرافکنی و القای خودسرانه بودن حرکت حجاج ایرانی در رمی جمرات، آنها را یکی از عوامل این حادثه معرفی کردند.

- درباره آمار مجروحان، قربانی‌ها و مفقودان حجاج ایرانی و روند انتقال آنها به ایران و اخبار رسانه‌ها درباره رفتارهای آل‌سعود با مجروحان ایرانی، عربستانی‌ها از ارائه هرگونه توضیحی به دولت ایران دریغ کردند.

- دولت عربستان در اقدامی خارج از عرف و نزاکت بین‌المللی، به مسوولان و مقامات دولتی جمهوری اسلامی برای حضور در جده و کمک به روند درمان و گذشتنه با تظاهرات و آشوب در مکه، ورود نداد تا جایی که وزیر بهداشت کشورمان پس از انتظاری طولانی مجبور شد عازم قطر شده و از آنجا با پرواز غیرمستقیم به جده برود.

- «عادل الجبیر»، وزیر خارجه عربستان در واکنش به سخنان روحانی در سازمان ملل در اظهاراتی خصمانه و غیرمترانه و جده با ادعای اینکه ایرانی‌ها در گذشتنه با تظاهرات و آشوب در مکه، سبب شهادت زائران شده‌اند، گفت: ایرانیان و رئیس‌جمهورشان آخرین کسانی هستند که می‌توانند درباره سلامت حجاج و دموکراسی سخن بگویند!

دوم - تغییر رفتار آل‌سعود درباره حادثه منا و بحران یمن

رهبر معظم انقلاب روز چهارشنبه گذشته در سخنانی صریح و انقلابی در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر از بایدها (تشکیل کمیته حقیقت‌یاب) و اقدامات لازم سعودی‌ها پس از وقوع حادثه (مسئولیت‌پذیری، پرهیز از فرافکنی و منتهم کردن دیگران و پرهیز از مودی‌گری) و واکنش احتمالی جمهوری اسلامی سخن گفتند و به حکام عربستان هشدار دادند: «اگر بنا شد عکس‌العمل نشان بدهیم، عکس‌العمل‌های ما خشن هم خواهد بود، سخت هم خواهد بود».

بیانات رهبر معظم انقلاب درباره حادثه منا باعث شد آل‌سعود در محاسبات خود به این نتیجه برسد که باید در قبال حجاج ایرانی و پیگیری مساله منا تغییر رفتار داده و عقب‌نشینی کند.

- وزیر بهداشت کشورمان که در جده حضور داشت، چند ساعت پس از هشدار صریح رهبر انقلاب، از ۲ جلسه مقامات سیاسی، امنیتی و درمانی سعودی با مسوولان کشورمان خبرداد و ضمن ارائه گزارشی درباره روند رو به بهبود همکاری‌ها درباره انتقال مجروحان و جان‌باختگان و شناسایی اجساد اعلام کرد: در این جلسات، مقامات دولت سعودی علاوه بر آنکه پیام تسلیت پادشاه عربستان به مقام معظم رهبری، رئیس‌جمهور و مردم ایران را

روزنه

امیرعلی جهاندار: تلاش دولت روحانی پس از روی کارآمدن بیش از آنکه در رفع حقیقی مشکلات باشد، در کشیدن یک نقاشی خوب از وضعیت کشور بوده است و بیش از آنکه رئیس‌جمهور را آنگونه که هست بشناسیم تلاش شد چهره مناسی از رئیس‌جمهور و دولتش در اذهان به تصویر کشیده شود؛ همان چیزی که در مقام تحلیل به سیاست «عکسبرداری رسانه‌ای» معروف شد.

همت دولت در ۲ سال گذشته به‌جای اینکه رفع مشکلات از طریق توان داخلی باشد به رفع مشکلات از مسیر مذاکره با آمریکا گذاشته شد و مردم هر روز بیش از گذشته در حالت «تعلیق و یأس» پیش می‌روند که تغییری حاصل شود؛ حال آنکه رئیس‌جمهور در هر نوبت که به گفت‌وگو می‌پردازد خبر از بهتر شدن وضع می‌دهد، ولی دریغ از آنکه این خبر در زندگی مردم حس شود و بهتر شدن فضا توسط کارگران و فعالان اقتصادی، دست به خرج‌های سرپرست خانوار، بیکاران و همه کسانی که به هر نحو با اقتصاد سر و کار دارند، ملموس باشد.

پیش از انتخابات و در آغاز دوران ریاست جمهوری یازدهم، همه مشکلات اقتصادی از سوی روحانی و همراهانش ناظر به تحریم‌هایی می‌شد که بنا به گفته آنها در اثر بی‌کفایتی دولت‌های قبل پدید آمده بود؛ پس از پایان مذاکرات ژنو و توافقنامه منعقد شده، همه منتظر ایجاد تغییر بودند اما اتفاقی نیفتاد و دولتمردان با توجهات ناشیانه که حرف‌های قبل خود را نقض می‌کرد اعلام می‌کردند که رفع تحریم‌ها همه مشکلات را حل نمی‌کند - که البته این درست است - اما حقیقت این بود که تحریمی هم برداشته نشده بود که تغییری حاصل شود.

یک پرسوسه یک‌سال و چند ماهه مذاکره دوباره شروع شد تا به ایستگاه لوزان رسیدیم و دوباره رئیس‌جمهور وعده حل مشکلات اقتصادی را با توجه به این بیانیه داد اما باز هم تغییری حاصل نشد. این اتفاق پس از وین و انتشار برجام نیز تکرار شد تا ناکارآمدی مسیر طی شده برای ملت ملموس‌تر شود اما رئیس‌جمهور همچنان فرار از واقعیت‌های اجتماعی به تکریم فعالیت‌های نکرده و فضای بهتر نشده می‌پردازد.

رفت و آمدهای بی‌حاصل هیات‌های تجاری اروپایی به کشور نیز در قالب نشان دادن یک تصویر خوب از وضع اقتصادی قابل توجیه است، تصویری که با واقعیت‌های موجود فاصله بسیاری دارد.

اما آنچه امروز باعث می‌شود مردم به مسیر طی شده نمره مردودی دهند، نه تنها ناکارآمدی‌ها بلکه بی‌صداقتی‌هایی است که می‌بینند. برای مردم صداقت گفتار از همه چیز مهم‌تر است و به همین خاطر رئیس‌جمهور در ایام انتخابات روی این موج سوار شد و برای خود و دولتش نام «راستگویان» را نهاد اما اسناد و مدارک در حوزه اقتصادی با اظهارات اقتصادی رئیس‌جمهور تفاوت فاحش دارد که نشان می‌دهد این سخنان تنها شعارهای تبلیغاتی برای ایجاد یک حس خوب برای مردم است نه یک واقعیت مطلوب!

محمدباقر نوخیز، سخنگوی دولت و از اعضای اصلی اقتصادی دولت ۳۰ فروردین سال گذشته اعلام کرد: «اقتصاد اسمال از رکود

مهر تأیید وزرای دولت بر ناکارآمدی سیاست دولت

خارج می‌شود. اما برخلاف اظهار نظرهای تغییری حاصل نشد. سال گذشته پس از توصیه‌های مکرر رهبری برای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، دولت بستتای را تحت عنوان «سیاست‌های اقتصادی دولت برای خروج غیرتورمی از رکود» منتشر کرد و هر روز از بهتر شدن فضای اقتصادی کشور می‌گفت. روحانی ۱۶ شهریور سال گذشته در مشهد مقدس گفت: «ما به شما قول داده بودیم که بر رکود غالب خواهیم شد. ما طرح لازم برای عبور از رکود را آماده کرده‌ایم و بخشی را که نیاز به قانون داشت تقدیم مجلس کرده‌ایم و اما امروز در کنار مضع شریف امام هشتم اعلام می‌کنم ما خوشبختانه از رکود عبور کرده‌ایم».

نهایون‌دیان، رئیس دفتر رئیس‌جمهور ۲۲ آبان ۹۳ گفت: «البته اتفاق مهمی که در طول یکسال افتاد، این بود که به‌رغم اینکه تحریم‌ها برطرف نشده اما اقتصاد ایران ثابت کرد که در عمل درجه آسیب‌پذیری خود را کاهش داده است، تورم را مهار کرده و از رکود خارج شده و به سمت رونق حرکت کرده و همه اینها قوت عمل ما را در مذاکرات افزایش داده است».

جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور ۱۰ فروردین ۱۳۹۴ گفت: «سال ۹۳ از رکود خارج شدیم و رشد اقتصادی مثبتی داشتیم اما این کفایت نمی‌کند و اقتصاد ایران نیازمند این است که به یک دوره رونق ورود کند و رشد‌های اقتصادی بالای ۴ تا ۵ درصد داشته باشد».

این اظهارات در شرایطی ارائه می‌شد که مردم هیچ‌کدام بهبود وضعیت اقتصادی را لمس نمی‌کردند یعنی در حقیقت تغییری در وضعیت اقتصادی حاصل نشده بود و تنها روزنامه‌ها و نشریات حامی دولت از خوب بودن صحبت می‌کردند. حال اما با انتشار نامه وزرا به رئیس‌جمهور اندکی از وضعیت حقیقی اقتصاد کشور پرده برداشته شده و همه فهمیده‌اند که ۲ سال عملکرد دولت با سیاست نگاه به بیرون و تلاش برای تعامل و همگرایی با آمریکا و عدم تلاش در جهت تقویت وضعیت اقتصادی داخل، کشور را به مرز بحران رسانده است.